

HALAL TOURISM

ฮาลาลเพื่อการท่องเที่ยวเกี่ยวกับโลกมุสลิม

โดย .... ดร.สุชาติ เศรษฐมาลินี ฝ่ายวิชาการ กรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

ปัจจุบัน โลกเราประกอบด้วยประชากรมุสลิมประมาณ 1,800 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 23 ของประชากรโลกทั้งหมด) ในปี ค.ศ. 2025 คาดการณ์ว่าประชากรมุสลิมจะครอบคลุมถึงร้อยละ 30 ของประชากรโลก อย่างไรก็ตาม หากจะมองความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับโลกมุสลิมนั้น มีมิติที่น่าสนใจไม่เพียงแค่อำนาจตัวเลขประชากรมุสลิมที่มีจำนวนมหาศาลดังกล่าว สถาบันวิจัยดิเนียร์สแตนดาร์ด ได้สำรวจค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมุสลิมพบว่าการใช้จ่ายสูงถึง 137 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ. 2012 (ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ยังไม่ได้นับรวมเอาค่าใช้จ่ายในประกอบพิธีฮัจญ์ ณ ประเทศซาอุดีอาระเบีย) และมีการคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2020 ตัวเลขค่าใช้จ่ายของมุสลิมในการท่องเที่ยวจะสูงขึ้นถึง 181 พันล้านเหรียญสหรัฐ และประการสำคัญ อิสลามเป็นศาสนาที่มีคำสอนส่งเสริมสนับสนุนให้มุสลิมเดินทางท่องเที่ยวไปบนหน้าแผ่นดินของพระผู้เป็นเจ้าดังใน อัล-กุรอาน กล่าวว่า :

“ดังนั้น พวกเจ้าจงท่องเที่ยวไปบนแผ่นดิน...”

(3: 137; 6: 11; 16: 36; 30: 42/9; 47: 10)

และ

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) จงท่องเที่ยวไปตามแผ่นดินแล้วพิจารณาว่าพระองค์ทรงให้บังเกิดอย่างไร”

(29: 20)

ทั้งนี้มนุษย์จะได้ตระหนักและเกิดความอ่อนน้อมถ่อมตนเพื่อที่จะได้เห็นถึงความงดงามและความยิ่งใหญ่ของพระผู้เป็นเจ้าจากสิ่งที่พระองค์ทรงสรรสร้างและเพื่อเป็นการเข้าถึงมิติทางจิตวิญญาณ กายภาพ และสังคมวัฒนธรรม นอกจากนั้น การเดินทางท่องเที่ยวยังช่วยสร้างสุขภาวะที่ดี ช่วยลดความเครียดและจะได้รับใช้พระผู้เป็นเจ้าได้ดียิ่งขึ้น การท่องเที่ยวเป็นบ่อเกิดของความรอบรู้ และเป็นบททดสอบความอดทนและความแข็งแกร่งของมนุษย์

ดังนั้น ตลอดประวัติศาสตร์อิสลามที่ผ่านมาจึงมีเรื่องราวของมุสลิมที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว มุสลิมรู้จักการท่องเที่ยวมายาวนานตั้งแต่ยุคต้นๆ ของอิสลาม สมัยอับบาซิด มีการผสมผสานทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ และภาษา และการอยู่รวมกันทั้งคนอาหรับและไม่ใช่อาหรับ อันเนื่องมาจากการขยายตัวของอิสลามไปทั่วทั้ง 3 ทวีปได้แก่ เอเชีย แอฟริกา และยุโรป คนเหล่านี้จึงได้มีโอกาสท่องเที่ยวข้ามเขตแดนไปในทวีปต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีพาสปอร์ต อาณาจักรที่ปราศจากเส้นแบ่งเขตแดนได้สร้างศูนย์การดำเนินงานวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และการท่องเที่ยว กรุงแบกแดดได้กลายเป็นศูนย์กลางทางการเมือง การค้าและวิชาการ ราชวงศ์อับบาซิดได้จัดตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล และตลาดซึ่งเป็นแหล่งรวมสินค้าจากทั่วโลก มีตลาดแห่งหนึ่งเรียกว่า “อัล-วอรอกีน” เป็นแหล่งขายกระดาษและหนังสือ จึงมีนักวิทยาศาสตร์ นักปรัชญา นักกวีและศิลปินมากมายจากโลกอิสลามชอบมาตลาดนี้ ตลาดนี้ตั้งอยู่ที่ถนน อัล-มูอานนบี และเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งเมื่อตลาดแห่งนี้ในปัจจุบันได้ถูกเผาไป

เสียแล้ว

ศาสนาทุกศาสนามีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาอิสลามซึ่งมีกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการควบคุมว่าสิ่งใดเป็นที่ยอมรับ (ฮาลาล) หรือสิ่งใดเป็นที่ยอมรับห้าม (ฮะรอม) และนักวิชาการมุสลิมเห็นว่า ไม่เป็นการอนุญาตให้มุสลิมเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ที่ไม่ดีที่ขัดกับศีลธรรม ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องใส่ใจในเรื่องสถานที่พัก ความดึงดูดใจ การเดินทาง และอาหาร เป็นต้น สถานที่พักหลายแห่งจึงตระหนักและสร้างความเป็นมิตรให้กับนักท่องเที่ยวมุสลิมโดยการบอกทิศกิบลาในห้องนอนเพื่อชี้ทิศทางสำหรับการละหมาด การเตรียมอาหารที่ฮาลาล และการไม่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

ปัจจุบันมนุษย์เราได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งความสะดวกสบายและรวดเร็วทั้งทางด้านการติดต่อสื่อสารและการเดินทางทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวขยายตัวอย่างรวดเร็วและเป็นภาคธุรกิจที่สำคัญทำเงินรายได้อย่างมากมายมหาศาลให้กับทั้งภาครัฐและเอกชน ข้อมูลจากการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ระบุว่า ในปี ค.ศ. 2014 มีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศสูงถึง 1,138 ล้านคนทั่วโลก โดยเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 4.7 จากปีก่อนหน้านั้นและในปี ค.ศ. 2015 คาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นอีกร้อยละ 3-4 และหากพิจารณาภูมิภาคพบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในขณะที่ภูมิภาคยุโรปและตะวันออกกลางเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 และแอฟริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 เฉพาะในดินแดนตะวันออกกลางมีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 50 ล้านคนในปี ค.ศ. 2014

จากข้อมูลตัวเลขข้างต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละปี โลกเรามีผู้คนหนึ่งคนในทุกๆ หกคน ต่างเดินทางไปยังที่ต่างๆ ทั่วโลก โดยคนเหล่านี้จะต้องพบปะกับผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายมากมายทั้งทางด้านภาษา วัฒนธรรม และวิถีความเป็นอยู่ และประการสำคัญไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบ ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ นักท่องเที่ยวเหล่านี้จะต้องพบปะกับชาวมุสลิมที่กระจายอยู่ในทุกหนแห่งทั่วโลก เพราะการท่องเที่ยวนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์กันของมนุษย์ และเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับมุสลิมแล้วการเดินทางท่องเที่ยวยังถือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนองตอบต่อบัญชาของพระเจ้าเป็นเจ้าที่ต้องการให้มนุษย์จะได้รู้จักและเรียนรู้ซึ่งกันและกันตลอดจนมองเห็นคุณค่าในความแตกต่างหลากหลาย ดังอัล-กุรอานได้กล่าวว่า

“โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชายและเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่าและ

ตระกูล เพื่อจะได้รู้จักกัน...”

(49: 13)

ดังนั้น ในท่ามกลางกระแสโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ที่ระบาดไปทั่วโลกปัจจุบัน เป็นอาการที่ทำให้เพื่อนต่างศาสนิกสามารถสร้างจินตนาการจนเกิดความหวาดกลัวและรังเกียจคนเป็นมุสลิมได้ทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน อย่างไรก็ตาม หวังว่ามุสลิมทั้งหลายเกือบสองพันล้านคนบนโลกนี้ ไม่ว่าที่กำลังอยู่ในสถานะเป็นผู้เดินทางท่องเที่ยวอยู่ในที่ต่างๆ หรือเป็นเจ้าบ้านที่รองรับการมาเยือนของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป จะได้ใช้โอกาสในยุคแห่งการเดินทางท่องเที่ยวนี้โดยสร้างความรู้ความเข้าใจ และความประทับใจแก่ผู้คน จนสามารถเปลี่ยนมายาคติที่มีอยู่เดิมเขาออกไป เราจะต้องทำให้เพื่อนมนุษย์ร่วมโลกได้เห็นความเป็นอิสลามในตัวเราอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นอิสลามที่แตกต่างโดยสิ้นเชิงจากการรับรู้ของพวกเขา ดังนั้น การท่องเที่ยวในทัศนะอิสลามนอกจากจะต้องมีมิติเป็นสิ่งที่ฮาลาลหรือเป็นที่ยอมรับแล้ว ประการสำคัญ การท่องเที่ยวยังมีมิติของภูมยิบันหรือเป็นสิ่งที่มีความค่าและคุณประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ได้โดยแท้

